

Masarykova univerzita

Právnická fakulta

Katedra právní teorie

Seminární práce

Politická ideologie v právu - nacismus

Seminární skupina č. 13
Akademický rok 2006/2007

Zpracovala: Soňa Fuglíčková

Obsah:

1. Úvod
2. Základní charakteristika nacismu
3. Německo – kolébka nacismu
4. Nacistické právo
  4. 1. Norimberské zákony
    4. 1. 1. Zákon o říšském občanství
    4. 1. 2. Zákon o ochraně německé cti a německé krve
    4. 1. 3. První prováděcí předpis k zákonu o říšském občanství
    4. 1. 4. Postupimská konference
5. Neonacismus
  5. 1. Neonacismus u nás
  5. 2. Rasově motivovaná trestná činnost
6. Závěr
7. Použitá literatura a informační zdroje

1. Úvod

Tato práce se zabývá tématem nacistické ideologie v právu a také obecně jejich charakteristických znaků. Vychází však z předpokladu, že nacismus se nerovná fašismu, jak se někdy uvádí, ale jedná se pouze o jakousi odnož fašismu. Proto se otázek fašistické ideologie a jejich specifik zde příliš nedotýkám.

2. Základní charakteristika nacismu

Nacismus nebo také národní socialismus můžeme charakterizovat několika směry, na kterých jsou položeny jeho základní ideologické myšlenky. Největší podíl jistě nelze odepřít fašismu. Některé prameny nacismus staví na úroveň fašismu, jiné pokládají nacismus za jeho radikálnější formu. Všeobecně je spíše dáváno za pravdu myšlence rozdílnosti především kvůli odlišnému pohledu na rasový původ.

Dále je to socialismus, a to konkrétně kolektivismus tj. názor upřednostňující zájmy kolektivu před zájmy jedince. Tzv. fašistický socialismus měl vyjadřovat silný odpor lidu vůči kapitalismu, ale i komunismu. Cílem bylo přivést dělnictvo od myšlenek marxistických k nacionalismu, k soudržnosti s národem a vlastní rasou. S tím souvisí nacionalismus, jenž stojí na preferování vlastního národa před ostatními. Představa vlády komunity získávala obrovskou podporu mnoha lidí středních a nižších vrstev v období krize 30. let. Ale tato forma vlády lidu nabyla trochu jiného významu díky Nietzscheho ideji „nadčlověka“, kterou si nacisté převedli do idey nejvyššího a neotřesitelného vůdce. Teoretikové nacismu si rozdělili společnost do tří skupin. Na vrcholu pomyslné pyramidy stojí vůdce, za ním následovala elita (ideální příslušníci národa) a zbytek – ti, kteří měli slepě poslouchat a jít za vůdcem. Tento vůdce je neomezeným,

nezpochybnitelným vládcem, který stojí, jak nad mocí zákonodárnou, tak i výkonnou i soudní. On je dokonalým tvůrcem zákonů, soudcem i realizátorem rozhodnutí. Vůdce je nejvyšším státním orgánem. Zastupuje potřeby a pocity lidu, ví, co je pro ně nejsprávnější. Vůdčovský princip je založen na pyramidovém rozložení moci. To v reálu znamená naprostý útlum demokracie a zánik parlamentarismu.

Dalším charakterizujícím směrem je sociální darwinismus, který hlásá, že jedině soutěž může zajistit vývoj lidstva k lepšímu a válka je nejlepším prostředkem, jak prověřit lidské kvality.

A snad nejkomentovanější součástí obrazu, který znázorňuje nacismus, je rasismus a xenofobie. Teorie nadřazenosti árijské rasy, nenávisť k Židům – antisemitismus, nenávisť k duševně i tělesně postiženým, k homosexuálům, antislavismus apod.

Za hlavní nacistické teoretiky jsou považováni Ernest Huber a Adolf Hitler, který napsal autobiografii Mein Kampf, do češtiny přeloženo Můj boj. V tomto díle je obsažen nejen upravený životopis Hitlera a dějiny Národně socialistické německé strany práce (NSDAP), ale především stranický program. V dnešní době se stal „biblí“ neonacismu.

Mezi nejdůležitější pilíře nacistické ideologie tedy ve zkratce můžeme zahrnout nacionálně – socialistický program, antikomunismus, antikapitalismus, antidemokratismus, sociální darwinismus a vůdčovský princip.

3. Německo – kolébka nacismu

Po skončení 1. světové války se konala konference ve Versailles, kde byla také uzavřena mírová smlouva s Německem. Touto smlouvou ztratili Němci rozsáhlá území, byla jim nařízena demilitarizace a především stanoveny vysoké reparace. Tyto tvrdé podmínky vyvolaly mezi německým obyvatelstvem pocit křivdy a myšlenku na odplatu. A v těchto podmínkách se také zrodila potřeba pozvednout německý národ nejen v očích Němců, ale vůbec celého světa, a navrátit mu původní velikost. V 30. letech přišla velká ekonomická krize, kdy spousta lidí skončila bez práce a nezabezpečena. Právě tehdy, kdy demokratická vláda nebyla schopna řešit nastalou situaci, se silná autoritativní vláda ukázala jako velmi potřebná. Tyto představy a názory lidu se odrazily v podpoře národních socialistů, kteří si voličské hlasy dokázali zajistit nejen nekompromisním nacionalismem, ale především sociální demagogií. Nemalou sympatii si nacisté získali i perzekucí Židům, kterým se všeobecně dávala za vinu světová válka. Proto i přes počáteční neúspěchy se roku 1933 Hitler spolu s NSDAP ve volbách zvítězil.

Adolf Hitler nejdříve zastával funkci kancléře, po smrti prezidenta v roce 1934 přebral úplnou moc ve státě. Zavedl v Německu totalitní, šovinistickou formu vlády zrušením parlamentní demokracie a nastolením vůdčovského principu, který funguje na systému pyramidy, na jejímž pomyslném vrcholu stojí nedotknutelný vůdce. Následoval zákaz politických stran, jako záminka mu zde posloužil požár budovy parlamentu, obratně svedený na komunisty. A v neposlední řadě tu figuruje jeho představa sjednocené Evropy pod nadvládou germánské rasy, v níž můžeme hledat příčinu násilného obsazení Rakouska a připojení Sudet v roce 1938. Tato agresivní zahraniční politika nakonec byla i zjevnou příčinou 2. světové války. Průběh jedné z nejstrašlivějších kapitol lidských dějin jíž však překračuje tématický rámec této práce.

4. Nacistické právo

Pod pojmem nacistického práva se skrývá teorie tzv. nerovnosti občanů, jak před zákonem, tak i na poli společenském. Popírání základních občanských a politických práv a svobod může sloužit jako další částička do skládky charakterizující nacistické cíle, jež se odráží v právu. Zatýkáni, omezování osobní svobody, umísťování do koncentračních táborů se stalo otázkou pouhé vůle policejních složek. Může se zde vyjmenovat mnoho dalších činů, které rapidně ovlivňovaly život občanů, a to především „neárijcům“, ale celkově tedy zahrnuje tento pojem utlumování práv jedince ve prospěch německého národa, respektive v jeho zájmu.

Základním pramenem práva se staly právní názory a ideje Adolfa Hitlera, obsažené nejen v Mein Kampf, ale i v jeho projevech. Jeho myšlenky a cíle se tak staly dokonce nadřazenými ustanovením právních předpisů.

Vůbec celá pozice Adolfa Hitlera v zákonodárství je výjimečná, neboť nebyl nijak vázán právními předpisy a jeho vůle nebyla ničím omezována.

Nyní k nejnámějším a zároveň nejdiskutovanějším zákonům nacistické diktatury.

4 1 Norimberské zákony

Jak jsem již zmínila, dávali Němci vinu za svoji bídu, za ekonomickou krizi, za válku a mnoho jiných nepříjemných záležitostí právě Židům. Antisemitismus čili nenávisť k židovskému obyvatelstvu vyústil dne 15. září 1935 na každoročním sjezdu nacistické strany schválením Norimberských zákonů, na jejichž základech započalo vyloučení Židů z německé společnosti a posléze byly brány jako právní podklad k provádění perzekuce, diskriminace a genocidě „nižších ras“ na území Německa a jím okupovaných zemí. V původním znění jsou zde zahrnuty dva ústavní zákony, a to Zákon o říšském občanství a Zákon o ochraně německé krve a cti. Později jsou k nim přiřazovány i další zákonná opatření a nařízení, jejichž obsah koresponduje nebo rozšiřuje základní dva zákony. Je to například Zákon o vlajce a státním znaku nebo Zákon o zdravém manželství.

4. 1. 1. Zákon o říšském občanství

Tento zákon odlišuje postavení státního příslušníka od postavení říšského občana. Říšským občanem může být pouze ten státní příslušník, který je majitelem německé nebo „příbuzné“ krve, jenž slouží věrně německému národu a říši. Říšský občan je také jediným skutečným nositelem politických práv. Postavení zajišťuje převzetí listiny o říšském občanství. Na rozdíl od tohoto je státní příslušník ten, kdo je obzvláště zavázán Říši za poskytnutí ochrany.

Z tohoto ustanovení vyplývá, že Židé nejsou nositeli „správné krve“, a proto nikdy nemohou být říšskými občany, pouze jen státními příslušníky.

Zákon o říšském občanství se dočkal do roku 1943 celkem 13 prováděcích nařízení, které jej doplňovaly. Záměrem bylo absolutní zbavení všech občanských práv Židů a jejich úplné vyloučení z veřejného života.

Vyhlášením norimberských zákonů přestaly platit výjimky z protižidovských zákonů udělené například veteránům z 1. sv. války nebo státním úředníkům, kterým byly uděleny jejich posty ještě před rokem 1914.

4. 1. 2. Zákon o ochraně německé cti a německé krve

Zákon o ochraně německé cti a německé krve zapovídal uzavírat manželství mezi Židy a německými státními příslušníky. Takovéto sňatky, byť uzavřené v zahraničí, byly neplatné. Stanovil, že v židovské domácnosti nesmí být zaměstnáván Němec do určitého věkového limitu. Dále jim zakazuje vyvěšování německé říšské vlajky a vůbec jakékoliv užívání říšských barev. Nacisté si tímto zajišťují, aby byla zachována „neposkvrněnost“ německého národa.

4. 1. 3. První prováděcí předpis k zákonu o říšském občanství

Nelze jej v žádném případě opomenout, neboť právě zde nalezneme nacistické kritérium pro určení, kdo je považován za Žida či míšence. Byl vydán jako první prováděcí předpis k zákonu o říšském občanství dne 14. 11. 1935. Zda někdo byl Žid či ne nebylo rozhodnuto na základě současného vyznání, ale především na vyznání prarodičů dotyčného. Potom se tu mluví o několika stupních. Prvním je tzv. plný Žid. Pokud tedy alespoň tři prarodiče zjišťovaného patřili k židovské náboženské obci, zařadil se právě do první skupiny. Další skupinou jsou tzv. míšenci prvního stupně. Tady jsou příslušní ti, kteří měli dva židovské prarodiče, ale zároveň v době vydání norimberských zákonů sami nenáleželi k židovské obci a ani nebyli oddáni s Židem. Potom měli téměř obdobná práva jako plnoprávní občané. A poslední klasifikace – míšenci druhého stupně – se vztahovala na ty, jenž měli pouze jednoho židovského prarodiče.

4. 1. 4. Postupimská konference

Konference se konala od 17. července – 2. srpna 1945. sešli se zde zástupci USA, Velké Británie a Sovětského svazu. Mimo jiné se zde jednalo a o poválečném Německu a byl zde stanoven plán tzv. 4D, které znamenalo demokratizaci, denacifikaci, demilitarizaci a demonopolizaci Německa. Dále zde bylo stanoveno zrušení platnosti nacistických zákonů a ustanovení, potrestání válečných zločinců, obnovení pluralitního systému politických stran a další.

5. Neonacismus

Neonacismus vychází především z nacismu, jedná se o ideologicko-politické hnutí charakterizované především rasismem, antisemitismem a nenávisť vůči všem přistěhovalcům. Jeho stoupenci upřednostňují vlastní rasu či etnikum, národ před jinými skupinami lidí. Odmítají princip rovnosti lidí, podle nich by měl nastoupit systém, který by nastoloval primární nerovnost lidí na základě jejich příslušnosti k jistému národu, rase nebo etniku. Z toho by také mělo vycházet stanovení lidských a občanských práv. Zůstávají zaměřeni proti Židům, kterým dávají za vinu většinu problémů společnosti. Domnívají se, že Židé chystají tajné spiknutí, kterým by ovládli celý svět. Typické pro ně také je popírání vyhlazování Židů v likvidačních táborech a vůbec rasistického účelu koncentračních táborů.

Kromě přebrání nacistické symboliky (od pozdravu až po vlajku a svastiku) můžeme najít společný znak neonacistů v glorifikaci nacistických pohlavárů jako byl Adolf Hitler či Rudolf Hess, které uctívají jako nejvýznamnější osobnosti dějin, a s tím související snaha interpretovat a aplikovat názory a idee Hitlera na dnešní svět.

V celosvětovém měřítku můžeme hovořit o velmi dobře organizované skupině, která má v jednotlivých zemích svoje základny.

5. 1 Neonacismus u nás

Pokud mluvíme o neonacismu na našem území, nevyhneme se pojmu skinheads, proto je třeba si vysvětlit základní pojmy ohledně tohoto společenství. Hnutí Skinheads vzniklo původně v Anglii na sklonku 60. let jako apolitický protest mladých lidí z řad dělnictva a nemělo v této době nic společného s rasismem či xenofobií. K jejich radikalizaci došlo až v průběhu 80. let. S tím také souvisí odklon od původních myšlenek skinheads a následné rozdělení hnutí do mnoha směrů, které proti sobě v dnešní době dokonce stojí (např. původní skinheads proti ultrapravicově zaměřeným). Dnes se při vyslovení názvu tohoto hnutí každému vybaví jen jeho ultrapravicová část, ale společnost by neměla zapomínat i na neracistické původní jádro skinheads.

Pro účely této práce je důležitá zejména pravicově orientovaná frakce skinheads. Nejznámější a zároveň nejradikálnější odnož skinheads u nás jsou Bohemia Hammer Skins, kteří vychází z nacismu, národnostní nesnášenlivosti a antisemitismu. Stejně jako jiné organizace prošli i BHS vývojem, ze kterého se nakonec vyfiltrovalo hnutí Blood & Honour Division Bohemia (B & H DB), jež se stali nejvýznamnější zástupcem neonacistické myšlenky u nás. Jejich názorově blízkou skupinou je Národní odpor či Národní obec fašistická. Většinou se jedná o neregistrované organizace, které oficiálně vůbec neexistují.

5. 2 Rasově motivovaná trestná činnost

Z právního pohledu je pro nás zajímavá především jejich rasově motivované výpady proti lidem odlišné barvy pleti. Z jejich přesvědčení o jedinečnosti bílé rasy pramení též myšlenky o nutnosti vypuknutí tzv. Svaté rasové války, označované také RAHOWA nebo WAR-HRW. Ale zpátky ke rasově motivované trestné činnosti. Co do počtu nepředstavuje tato trestná činnost vysoké statistické číslo, ale jedná se o vysoce nebezpečný společenský jev, který nepříznivě ovlivňuje vývoj společnosti.

Rasově motivovanou trestnou činnost můžeme definovat jako společensky nebezpečné trestní jednání, kterým pachatel verbálně, graficky nebo brachiálně útočí na rasové, národnostní, vyznání nebo přesvědčení odlišné občany nebo potlačuje jejich zaručená práva a svobody pro jejich rasovou, etnickou, národnostní nebo náboženskou odlišnost.¹ Společným znakem pro tyto trestné činy je nedodržování základních lidských práv a svobod občana, stanovených především v čl. 1 až 4 Listiny základních práv a svobod², které zahrnují například rovnost lidí bez rozdílu národnosti či rasy. Pokud se prokáže, že se jednalo o trestná čin spáchaný na základě rasových motivů, může se hranice trestní sankce znatelně posunout, samozřejmě nepříznivě pro obžalovaného. Za protiprávní jednání s rasovou motivací jsou považována jednání uvedená v základní skutkové podstatě trestných činů jako je hanobení národa rady a přesvědčení podle § 198

tr. zák., podněcování k národnostní a rasové nenávisti podle § 198a tr. zák., genocidium podle § 259 tr. zák., podpora a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod občanů podle § 260,

---

¹ CHMELÍK, Jan: Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde Praha, a. s., 2001, s. 58.

² Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky

§ 261, § 261a tr. zák.¹ Dále může nastat situace, kdy je rasová pohnutka kvalifikovanou okolností, jež má dopad na výši trestní sazby za spáchaný trestný čin. Klasickým příkladem může být vražda podle § 221 odst. 1, odst. 2 písm. b), § 222 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr.zák. či násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci podle v § 196 tr. zák.²

Rasové útoky se nevztahují výlučně jen na příslušníky židovské obce, ale i na občany romské příslušnosti, stejně tak i na občany asiatského původu. Ve většině případů jsou rasové trestné činy páchany členy neonacistických organizací, a to především B & H DB. Jedná se o věkovou skupinu 20 – 25 let, především mužů. Celkově málokdy najdeme mezi příslušníky osoby s vysokoškolským vzděláním, kteří mají problémy se začleňováním do společnosti. Při páchání trestné činnosti se většinou schovávají pod tzv. ochranná křídla party, proto bývá většinou velmi náročné identifikovat konkrétního pachatele.

6. Závěr

Všeobecně by se dalo říct, že pokud jedinec nemá světlou pleť, nemůže si být před příslušníky neonacistického hnutí nikdy jistý. Jsou známy však i případy tzv. rasismu naruby, kdy národnostní menšina uplatňuje násilí na lidech zastupující majoritní skupinu. Dále existují případy útoků skinheadů proti Čechům, Čechů proti skinheadům, Romů proti skinheadům,... Pravděpodobně se vždy najde člověk, kterému se nebudete líbit právě vy. Národnostní nesnášenlivost se ve společnosti projevovala a bude projevovat, jak je lidstvo staré, skrytá za křížové výpravy, otrokářství, nacismus či pouhou antipatii.

---

¹ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

² Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

---

7. Použitá literatura a informační zdroje:

- Danics, Š., Kamín, T., Extremismus, rasismus a antisemitismus. Praha: PA ČR, 2005
- Chmelík, J., Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty, Praha: Linde Praha, a. s., 2001
- Kotlán, P., Demokracie ve stínu, 1. vydání, Ostrava: Institut vzdělávání SOKRATES, s. r. o., 2003
- Kadlecová, M., Schelle, K., Veselá, R., Vlček, E., Vojáček, L., Židlická, M., Právní dějiny, 2. vydání, Praha: EUROLEX BOHEMIA, s. r. o., 2005
- web dostupný z <http://cs.wikipedia.org> k datu 30. 11. 2006, autor neuveden
- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky
- web dostupný z <http://www.holocaust.cz> k datu 1. prosince 2006, Institut Tereziánské iniciativy